СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 242. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 18-го жовтня 1939. No. 242. Jersey City, N. J., Wednesday, October 18, 1939 VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО КУПНА "ЗА ГОТІВКУ"

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Питмен заявив у сенаті, що він і його однодумці рішили занехати в своїм проекті зміну невтральностевого закону клявзулю про три-місячні кредити для купуючих зброю в Америці. Їх проект тепер такий, що кожна чужа держава, що купує в Америці зброю, амуніцію й інші воєнні продукти, має відразу платити готівку і собі ці продукти забрати у власних кораблях. Відносно перевозу, то також трохи змінено проект зміни, а саме, дозволено американським кораблям довозити воєнні продукти до таких воюючих країв, які не лежать у небезпечній смузі, як ось Канада Австралія, Нова Зеляндія, Полуднева Африка і т. п.

Зацікавлення до невтральностевого закону тепер у сенаті дуже змаліло. Так мало сенаторів приходить на наради, що не можна навіть перевести якоїсь ухвали, бо бракує кворум, приписаного законом. Три рази треба було телефонувати, або розсилати післанців до сенаторів, щоб вони прийшли й перевели одну ухвалу. Всетаки дебата над невтральностевим законом деколи зазначається гострими виступами деяких сенаторів. Сенатор Кларк здивував приявних своїм гострим виступом проти Анґлії і Франції, та назвав ті держави „аґресорами". Він сказав, що Гітлер зробив пропозицію миру і обіцяв відбудувати Польщу в її етноґрафічних границях, без українців і білорусів, які до Польщі не належать, але Анґлія і Франція катеґорично відкинули ту пропозицію і навіть не взяли її під увагу. Це ставить їх у катеґорію „аґресорів", говорив Кларк. А далі він сказав іще дивнішу річ, а саме, що він собі не бажає прогри Німеччини, бо колиб Німеччина програла, то ціла Европа буде залита комунізмом.

ДЖАН ЛУІС РОБИТЬ ЧИСТКУ З КОМУНІСТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Голова Конґресу Промислової Орґанізації, Джан Луіс, заявив, що тепер він візьметься до енерґійної чистки з комуністичних елементів, які всунулись у його юніях на ріжні провідні позиції. Він уже здавна хотів перевести таку чистку, але щойно пакт Гітлєра-Сталіна, що здемаскував комуністів, дав йому до цього добру нагоду.

НЕМА СУБМАРИН НА КАРИБІЙСЬКІМ МОРІ.

САН ГУАН. — Командант американського летунського скадрону, що має за завдання при помочі літаків наглядати над цілим Карабійським морем за чужими суднами і субмаринами, Стівен Кук, заявив, що хоч його скадрон цілий місяць патрулює це море і пильно слідкує, чи нема де субмарини, то ні разу не запримітив чогось подібного. А його літаки покривають тисячі квадратових миль що дня. Супроти того він висказав своє переконання, що всупереч вісткам таких субмарин на Карабійськім морі нема.

ВИПУСТИЛИ БІЛИНҐСА.

САН ФРАНСІСКО. — Ґубернатор Каліфорнії, Олсон, дорогою ласки увільнив із тюрми Ворена Білинґса, що в 1916 році, разом з відомим Томою Мунієм, був засуджений на досмертну вязницю за підложення бомби в часі „Дня Приготови", внаслідок чого згинуло кільканацять осіб, а кількадесять було ранених. Білинґс, був тим, що довозив динаміт. Але оборонявся на суді тим, що він не знав, що робить. Олсон своє рішення піддав під одобрення стейтового найвищого суду, який більшістю голосів згодився на це.

ПРИЇХАЛИ ДВА ЧУЖІ КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — До нюйорського порту приїхали два чужі кораблі: „Камеронія", анґлійський корабель, і „Де Ґрас", французький. Вони привезли 990 пасажирів, серед них кількадесять американців. Оба кораблі приїхали без заповідження. Також оба були помальовані на сіро, щоб заховуватись перед субмаринами. Капітан „Камеронії" сказав, що анґлійські воєнні кораблі не ескортували їх. Бо анґлійська адміраліція правдоподібно здовж морської лінії до Америки та Канади поуставляла сталі патрулі. Оба згадані кораблі були узброєні гарматами. Серед пасажирів знаходився французький виховник Ернест Димне, а також одна родина зо Львова — Михайло Мартин з жінкою і пятьма дітьми, які були на „Атенії", коли її затоплено, та вийшли всі щасливо з цього нещастя.

ЗАСУДИЛИ ЗА ОБМАНСТВА.

САН АНТОНІО (Тексас). — Лава присяглих узнала винуватими посадника міста Сан Антоніо, Морія Маверика і його кількох співробітників, за те, що поповнювали проступки підчас своїх виборів. Маверик і його товариші належали до так званих „лібералів". Коли він став посадником, то знищив політичну машину, що ставила йому опір. Але рештки цеї машини слідкували за ним пильно, поки не знайшли проступків з його боку.

ЛУ ҐЕРІНҐ УРЯДНИКОМ

НЮ ЙОРК. — Лу Ґерінґ, відомий американський бейзболевий грач та ідол міліонів прихильників цього спорту, став тепер урядником. Його діткнув „дитячий параліж" і він мусів покинути свій спорт. Посадник Ля Ґвардія назначив його до міського „пароль борду", „уласкавляюючого комітету", який розглядає прохання вязнів, щоб їм за добре поведення простили кару та випустили на волю. В цім комітеті треба більше чесноти, ніж знання права. Тому Ля Ґвардія, назначуючи Ґерінґа на ту посаду, сказав, що він добре вивяжеться зо своїх обовязків.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ЗАПРОШУЄ ФІЛЬМОВИХ ВИРІБНИКІВ

НЮ Йорк. — На конвенції фільмових вирібників посадник Ля Ґвардія виголосив промову, в якій запрошував фільмових вирібників, щоб вони назад вертались до Ню Йорку, де вони почали колись були вироблювати фільми. Опісля, внаслідок погоди, вони пішли до Каліфорнії. Але тепер фільмова техніка так поступила вперед, що майже всі сцени можна знимати в нутрі студія. Щодо терену, то на сході можна також здибати ліси, гори, полонини, озера, і т. п. „Отож чому не вертатись?" — говорив щиро посадник.

5,000 АПЛІКАНТОК НА 20 ПОСАД

НЮ Йорк. — Пять тисяч дівчат зголосились на 20 відкритих посад служити як доглядачки на пасажирських літаках. З того принято 80, а 80 записано як тих, що прийдуть на чергу при першім відкритті посади.

НЕДОСТАЧА ФАХОВИХ РОБІТНИКІВ

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Фабрики в промислових округах Олбані, Ютики, Сиракюз, Рочестеру, Бофало й Бинґемптону подають промисловому бюру при стейтовім уряді про недостачу фахових робітників, головно для виробу машин і знаряддя.

„ДОСКОНАЛЕ" ЗАТЬМІННЯ МІСЯЦЯ

Гарвардська обсерваторія подає, що 27. жовтня в ночі буде видно в цілій майже північній Америці „досконале" затьміння місяця. Майже 99 процентів поверхні місяця, видної з землі, буде закрите тінню землі. Затьміння буде надзвичайно довге, бо триватиме 3 години і 24 мінути. Почнеться в 11 год. і 54 мінути вечором (східного одностайного часу). До того місяць тоді буде високо на небі.

„СКУПІ" ШОТЛЯНДЦІ

ЛОНДОН. — Часописи, описуючи наїзд німецьких летунів на Ферт оф Форт, розповідають, як шотляндці кидались на вибухлі бомби і збирали відламки, коли вони ще були такі гарячі, що можна було собі добре попекти руки. Інші поплили лодками на місця, де вибухали бомби і збирали рибу, що погинула від вибухів.

В МАДЯРЩИНІ НЕСПОКОЇ

БУДАПЕШТ. — Заарештовано 140 осіб, підозрілих у підготові державного замаху і намаганні вимордувати 17 послів. Арештовані мають бути членами націстичного „Леґіону Смерти".

БАНДИТ БЕРЕ ЛИШЕ $2

Походжаючи в полудне по пасадженій деревами вулиці Вашинґтон Евеню в Гартсдейл, Ню Йорк, пані Лі Вино нагло станула перед молодим замаскованим грабіжником з револьвером у руці. Вона віддала йому свою мошонку з 10 долярами. Розбишака взяв з цього два доляри, а решту віддав. Ограблена повідомила поліцію, котра негайно взялася за розслід. Знаючи про молодість грабіжника, вона поглянула на шкільні рекорди з того дня й стала допитуватись одного 13-літнього хлопця, що в той день не був у школі. Сконфронтований з ограбленою він признався до грабіжу. Казав, що потребував два доляри на дарунок на уродини своєї сестри. Револьвер був батьків. Його задержано в арештах до розправи в дитячім суді.

КАЖУТЬ, ЩО ПОЛЬЩА ПРИСЛУЖИЛАСЬ

ЛОНДОН. — Воєнне міністерство подає, що це не є правдою, що оголошує „німецька пропаґанда", будьтоби аліянти кинули Польщу на жертву. Міністерство твердить, що Німеччина втратила в кампанії проти Польщі коло 150,000 жовнірів як ранених і вбитих, а також велике число возів, літаків і витратила багато ґазоліни. Війна з Польщею уможливила Франції перевести спокійно мобілізацію, а Анґлія могла перевести спокійно свої війська до Франції. Знову героїчна оборона Варшави додала духа аліянтським військам. А це все має своє значіння.

ВИСИЛАЮТЬ ҐЕНЕРАЛА ГАЛЄРА ДО АМЕРИКИ

ЛОНДОН. — Ґенерал Йосиф Галєр, відомий з орґанізування польської армії в Франції з польських іміґрантів, головно з американських, хоче тепер перевести те саме, що переводив у 1918 і 1919 році. Тоді, як відомо, кинув він ту армію, зорґанізовану за гроші аліянтів, проти українських військ, що боронили Західню Україну. Тепер має він удатись до Канади і зібрати там дивізію з 20,000 польських охатників і вислати їх до польської армії в Франції. Потім має Галєр прибути ще до Злучених Держав, щоб тут збирати гроші на потреби польської армії. А рівночасно схоче подати полякам, що живуть у стейтах, до відома, що їх також радо повитає польська армія.

ВИРЯТУВАНІ З ТОРПЕДОВАНОГО КОРАБЛЯ.

Французькі родини, що їх ан_лійські моряки вирятували з потопаючого французького корабля „Бретань", котрий затопили німецькі підводні човни. Британський воєнний корабель забрав їх до Плімуту.

МАДЯРИ ПОБОЮЮТЬСЯ ВТРАТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

БУДАПЕШТ. — З Будапешту виїхала до Москви тайна мадярська місія. У звязку з тим кружляють поголоски, що Совети намагаються забрати від Румунії Басарабію, а від Мадярщини Карпатську Україну. Подають, що на советсько-мадярській границі є вже зґромаджені більші військові советські сили, стягнені з Сибіру. Кажуть, що Совети натискають у такий самий спосіб, як це зробили з Польщею, себто домагаються „звільнення гноблених братів українців".

ПЕВНІ, ЩО КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ВІДІЙДЕ ДО СОВЄТІВ.

ПРАГА. — Тут панує переконання, що Карпатська Україна не останеться при Мадярщині, а буде прилучена до Советів, і то вже впродовж короткого часу.

ПРИГАДАЛИ СОБІ МЕНШИНИ, АЛЕ ЧИ НЕ ЗАПІЗНО?

ЛОНДОН. — Пишуть, що в розмовах між британським премієром Чеймберлином і новим польським міністром заграничних справ, Залеським, була обговорена справа нової Польщі. При цьому підкреслюють, що в проекті відбудови, з яким виступлять Франція й Анґлія, уже цілком „певно" будуть узгляднені „інтереси національних меншин".

ВИБИРАТИ КОМУНІСТІВ, А НЕ „ФАШИСТІВ".

МОСКВА. — Виборча акція на західньо-українських землях у повному розгарі. Комуністичні аґітатори взивають населення вибирати самих щирих комуністів, щоб таким чином скінчити цілковито з ріжними „фашистівськими" почуваннями.

НІБИ ЩЕ ВОЮЮТЬ.

ПАРИЖ. — Польські урядові комунікати подають, що в поліських багнах і в Карпатах є ще польські партизанські відділи, що зводять боротьбу з советськими частинами.

БУЛА ЗБРОЯ, АЛЕ НІ ДО ЧОГО.

БЕРЛІН. — Націсти беруться робити виставу зо свого походу на Польщу. В музеї показуватимуть між іншим польську зброю, що, як тепер показується, походила з ріжних країв, була перестаріла і не надавалась до модерної війни.

ГІРКА ДОЛЯ СМІҐЛОГО-РИДЗА.

БУКАРЕШТ. — Довголітнього польського „героя", маршала Сміґли-Ридза, мусіли тепер румунські власті перенести до іншого місця для дальшого інтернування. В Крайовій, де він досі перебував, не міг він довше видержати, бо інші польські офіцири йому дошкулювали і відносились до нього з погордою.

ХАЙ ЖИВЕ ТОВАРИШ СТАЛІН. . .

БЕРН (Швайцарія). — „Ноє Бернер Цайтунґ" подає від свого кореспондента, що перебуває на західньо-українських землях, що всюди, куди він переїжджає, чує по містах і містечках, як з голосників вигукують: „Хай живе товариш Сталін, ґеніяльний батько і вожд люду".

БОМБАРДУВАЛИ МОРСЬКУ БАЗУ В ШОТЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — У тому місці, де 21. листопаду 1918 року німці здавали свою фльоту анґлійцям, пробували німецькі летуни бомбардувати анґлійські кораблі. Було це в місцевості Росит, у заливі Ферт оф Форт, в Шотляндії. Було коло 15 німецьких бомбовиків. Певного числа ніхто не знає. Летуни хотіли знищити стоячі в пристані кораблі, а в першу чергу величавий міст Форт Бридж, що побудований у 1889 році коштом $16,000,000. Кажуть, що летуни спускались цілком низько, а дехто твердить, що один літак перелетів попід міст. Та більшість бомб упала в воду. Всетаки німецьким летунам вдалось ушкодити трохи три воєнні кораблі: Савтгемптон, Едінбурґ і Моґок. На тих кораблях поранено 35 моряків. Убитих було 15 осіб. Німці втратили мабуть певно 4 літаки. Були вбиті й німецькі летуни. Кількох вирятувано. Між убитими британцями є командант корабля „Моґок".

НА ЗАХОДІ ПОВАЖНІША „РУХАНКА".

ПАРИЖ. — Французькі комунікати стверджують, що вже на західнім фронті не є так, як бувало. Німці зачали атакувати і в деяких місцях посунулися вперед, себто відібрали французам ті місця, які вони забрали передше. Навіть вдалося раз німцям увійти в французьке пограничне село, але звідтам були зараз виперті. Преса подає, що німці поступають досить „газардово", не зважаючи на належну охорону, що виглядає на легкодушність. Тимто й мали значні втрати. З цього заключають, що це є вступ до більшої офензиви. При тому підкреслюють, що наступ на західньому фронті відбувався саме в тому самому часі, коли німецькі летуни бомбардували пристань у Шотляндії, де битва між анґлійськими і німецькими летунами тривала яких півтори години. Німецькі втрати цього наступу обчисляють так: коло 1,000 осіб покалічених чи вбитих і знищення 20 повзів наслідком вибуху мін.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЧОРНЕ МОРЕ

Тоді, коли світ задивився на так званий західній фронт, де проти себе сперлися Німеччина з одного, а Франція й Анґлія з другого боку, на сході Европи відбуваються речі, які для загального бігу історії можуть мати багато дальше йдучі наслідки, ніж події на заході. Явними признаками цих перемін є турецько-російські переговори, а скритими — вістки про пересування великих російських військ на Кавказ.

Ці переміни можна схарактеризувати одною фразою: боротьба за Чорне море. За опанування цього моря велася боротьба від таких давніх часів, як далеко сягає людська память. За опанування його старалися колись старинні греки, а потім старинні римляни. Коли над Чорним морем осіли словяни, вони старалися його опанувати. Коли закріпла київська держава, вона старалася панувати над Чорним морем та всіх сил добувала, щоби боронити доступу до нього, як азійські кочевики вдиралися на степи між Київ і море. З часом турецька імперія стала панувати над Чорним морем, а проти цього панування кинула визов Польща, що за Ягайлонів мала аспірації сягати від Балтику до Чорного моря. Український нарід за козаччини відбивав на один бік турків, а на другий бік поляків.

Переяславський договір відкрив похід на Чорне море для Московщини. Росія перемогла Україну, потім Польщу, а далі стала зводити Туреччину зо становища імперії до становища малої держави.

Чорне море важне для всіх народів на полудневім сході Европи, бо це одиноке морське получення для цеї великої території з Середземним морем, а через нього з Атлянтиком, а тепер і з Індійським океаном. Туреччина була на перешкоді для всіх тих, що осіли над Чорним морем, бо вона захопила в своє посідання вузькі проливи між Чорним і Середземним морем, занявши в цей спосіб контролю над водною дорогою з Чорного моря в широкий світ. Росія хотіла добути ці проливи, бо російські порти на Балтику, це вікно, прорубане царем Петром в Европу, замерзали зимою. Щоб запанувати над цими проливами, Росія відривала від Туреччини одну країну на Балкані за другою й піддавала їх під свої впливи. Цій політиці спершу ставила опір Австрія з допомогою Німеччини. По їх розгромі в світовій війні найбільший опір могли поставити Україна й держави Кавказу. Хоча ці держави упали під ударами Польщі, Росії й аліянтів, балканські держави, піддержувані аліянтами, не піддавалися під впливи Росії. Колиж націстична Німеччина знищила на Балкані впливи аліянтів, вона відкрила на всю ширину ворота для походу російських впливів на Балкан, а тимсамим для опанування всіх побереж Чорного моря й проливів з Чорного моря в Середземне.

Це є остаточна ціль російської експанзії на Балкан, російської політики супроти Румунії, Туреччини й очевидно України й Кавказу. Не має вона нічого спільного ні з програмою суспільної революції, ні з програмою самовизначення народів. Просто стара імперіялістична політика царів чистої води.

ОСТАННІ ВІСТКИ З ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

Реєструємо далі звістки, дуже скупі, що доходять до нас із Західньої України.

Як і треба було сподіватися, багато української інтеліґенції вже зазнало большевицької вязниці. Самі большевики досить загально проголосили, що вони заарештували „націоналістів з УНДО, які продавали український нарід полякам". Але ніхто ще не знає точно, кого саме заарештовано. Думаю, що за кілька днів це вже буде точно відомо. В Німеччині, як доносять зявляються чисельні втікачі, яких нараховують до трьох тисяч, що вже зможуть дати вичерпні відомості. Серед утікачів знаходиться старий **Степан Шухевич,** відомий український оборонець у польських процесах над націоналістами та автор цікавих спогадів з часів першої українсько-большевицької війни. Далі є між ними **Кедрин** (Іван Рудницький), журналіст і редактор львівського „Діла". Є також і **Дмитро Донцов,** видавець і редактор „Вістника". Українських утікачів забирають німці до концентраційних таборів. Наші інституції та орґанізації в Німеччині, що ще можуть існувати, зажали входити з тими збігцями в звязки, щоб виявити скількість утікачів, і хто вони, а також щоби по можливості облекшити їхню долю. В цій меті орґанізовується спеціяльний комітет, на чолі якого має стати **Бандера,** звільнений з Брест - Литовської вязниці, де мав сидіти до смерти за підготову замаху на міністра Перацького. Звільнено багато інших наших політичних вязнів, що сиділи по польських вязницях, між іншими **Лебедя та Гнатківську,** засуджених також по справі Перацького.

Щодо самого життя в Західній Україні, то почасті з часописів, почасті з львівського та московського радія довідуємося таке:

Польське піміщицтво та польських кольоністів досить радикально перечищено, а їхні землі поконфісковано, з тим, щоби потім поділити їх між українским селянством. Такому самому поділові підлягають також церковні та монастирські землі. Церкви стоять відчинені, але священики мусіли вбратися в цивільне. Большевики почали завзяту кампанію проти митрополита, обвинувачуючи його, ніби він теж „продавав український нарід полякам", але справжня роля митрополита в українському житті так усім добре відома, що ця злісна большевицька пропаґанда не прищеплюється. Большевикам, очевидячки, треба якнайбільше підважити моральний авторитет митрополита, щоб розпочати потім негайний похід проти церкви. Як зазначено, церков покищо не позачиняли, але їх мають обкласти такими великими податками, що ніяка церковна громада не зможе їх заплатити, і вони мусітимуть ніби „самі" зачинитись. Поряд і одночасно з пропаґандою проти старих українських авторитетів розпочато на дуже широку міру пропаґанду за Москву і „премудрого Сталіна", що нібито про ніщо інше не думають, як тільки про задоволення всіх пекучих потреб українського народу та про розвиток його культури й освіти.

І так 1. вересня, в неділю, в львівському оперовому театрі відбувся концерт артистів і балєту Київського оперового театру. Співав тенор (назвища не розібрав) і сопран Петрушенко. Нема чого й казати, співали гарно. Голоси мають прегарні, і в радіо чути було чисельні оплески, особливо, коли Петрушенко проспівала невідомий мені досі, очевидячки, новий твір незнаного мені композитора, що починалася в кожній строфі словами: „Україно, моя Україно". На другий день у томуж таки театрі відбувся мітінґ на честь червоної армії. Мітінґ відкрив предовгою промовою якийсь український письменник з Радянської України (назвища не розібрав), який дуже пильно перераховував усі „здобутки українства" в Советському Союзі — школи, театри, опери, розріст письменства і т. д. Уважав потрібним згадати теплим словом українських націоналістів, що не розуміють, які величезні вигоди має Україна з московського протекторату. Потім виступали з привітами представники ріжних місцевих пролетарських та робітничих орґанізацій. Зрештою, цікаво відмітити, що в тому Львові, що досі вважався твердинею польщини на наших землях, тільки два чи три представники говорили по польськи, всіж інші (чоловік 12) говорили по українськи, пильно підкреслюючи національну єдність з українським народом Радянщини. Особливо одна жінка настоювала на необхідність негайного проголошення „єдиної української радянської республіки", щоб не було вже поділу на „Східню" і „Західню", а щоби була одна республіка, один народ, одна національна родина „під проводом єдиного батька Сталіна"... Взагалі на мітінґу в усіх промовах було завжди і обовязково дотримувано два моменти: український національний і етнічний момент, „визволення частини великого українського народу від польських панів" та прославлювання „великого й мудрого Сталіна". Кожна згадка про Сталіна обовязково викликала хмару оплесків. Такий уже очевидячки, „церемоніял" комуністичних зборів. Певно ніякому цареві ніколи так не кадилося, як Сталінові... Не бракувало згадки і про загальну боротьбу з капіталізмом. Так один робітник заявив, що червона армія не тільки залишиться в Західній Україні, але й піде далі на визволення всього світу від капіталізму. Але такі голоси зрештою були рідкі. На черзі дня стояв наказ: запевнити українське населення, що совєтський уряд не тільки не нищитиме української культури, але всіми силами її підтримуватиме. Навіть деклямовано в офіційних промовах вірші Франка („Каменярі") та Шевченка...

Пиживемо, побачимо...

Знаємо тількив одне: скількиб нашому народові не говорили облесливих слів, він зважатиме тільки на факти та на своє непереможне жадання — **бути самому господарем у власній хаті.**

Евген Онацький, Рим.

Польща на передодні розвалу

(8)

10. „Церкеф знову мусі биць польскон".

Яких великанських страт зазнала польщина на тій відвічно польській землі за час австрійського панування — горлала кресова преса Комітету Порозумевавчого. Перед століттями в греко-католицьких церквах говорили польські проповіді, русини брали участь в польських повстаннях і конспіраціях, а нині греко - католицька церква стала остоєю воюючого українізму". З того одинокий внесок: „церкеф знову мусі биць польскон".

Така думка могла зродитись тільки в хорій голові маняка, що думав поглядами шляхтича XVII. ст., що проспав три століття, зокрема 19. століття, століття відродження народів в цілій Европі. Та трудно — польський кресовий маняк поставив собі нездійснимий фантом і йшов до нього хочби по трупі власної батьківщини.

Може й заохочувало кресового маняка пониження православної церкви, що саме в тім році дійшло до самого дна завдяки самим православним єпископам. На підставі умови між польським урядом та православною церквою, не тільки введено польську мову в усе урядування, але теж у релігійні видавництва для народу. З винятком Волині введено всюди навчання релігії польською мовою; на Холмщині вже навіть богослуження правили п о п о л ь с ь к и з польського перекладу всіх богослужебних книг, зладжених урядовою комісією православного єпископату.

Не здавали собі поляки з того справи, що з греко-католицькою церквою так легко їм не піде. Боротьбу проти греко - католицької церкви спровокував таки сам творець тої мафії на українській землі, що звалася Комітет Порозумевавчи, ґенерал Токажевський. Зажадав він, щоби польське військо брало участь у Йордані у Львові з усіми наслідками, себто, що крім участи в параді буде віdіграний державний гимн „Єще Польска нє зґінела". Митрополит Шептицький відмовив своєї згоди, мотивуючи, що настрої в краю є того роду, що він не ручить, як на польський гимн у часі богослуження зареаґує українська людність, а до заворушення в часі богослуження він не може допустити.

Зачалася діявольська нагінка проти митрополита у вуличних демонстраціях у Львові, в соймі і т. д., бо, мовляв, він образив армію польську. Польські академіки грозили, що вбють митрополита. Атака проти митрополита перенеслася на цілу греко - католицьку церкву. Зачалися процеси, посипалися високі грошеві кари на духовенство, духовних не пускали до школи вчити релігії, відбираючи за якінебудь дрібнички політичного характеру право навчання.

Потім посипалися процеси нібито за фальшування метрик. Коли прим. Пелехатого вписано Пелехатий, а не, як баали собі, „Пелехати", то це було фальшування. Біля 150 священиків засуджено від 3 місяців до року арешту. До українських священиків перестали стосувати пільгу конкордату, що священик, засуджений, має відбувати кару не в тюрмі, але в монастирі, саджано у звичайну тюрму.

По метрикальних процесах сталися появляти процеси за це, що греко - католицьке духовенство не поминає в Службі Божій президента Польщі, як за Австрії цісаря, **тільки український народ,** згідно зрештою з зарядженням митрополита Шептицького.

Та рівночасно по краю, особливо в пограничній смузі, почалися брутальні напади на приходства діяльніших духовних; були випадки, що відділи військові вдиралися навіть до церков. Рівночасно то тут, то там стали вже й церкви відбирати на костели, де декуди традиційно був дозвіл правити латинську Службу Божу.

Василіянинові о. Вігоринському заборонено в Добромильщині уладжувати місії тому, що в проповідях вживав невинного слова „український". Почалося нищення хрестів, вкопуваних цього року масово на память 950-ліття хрещення України.

Гостру нагінку повели проти орґанізації української греко - католицької молоді „Орли", особливо від цього часу, коли її голова **Андрій Мельник** тайки виїхав за кордон. У серпні в цілій Галичині понад сто священиків сиділи по тюрмах, а кількох виселено з парохій.

Щоб унеможливити митрополитові Шептицькому матеріяльно спомагати українські установи, постановили знищити його матеріяльно, обкладаючи його доходовим податком у сумі **600 тисяч злотих,** себто втроє стільки, що виносять повні річні доходи митрополії.

Та рівночасно військові кола постановили зорґанізувати диверсію серед вірних, щоби розсадити її з нутра. За почином міністра військових справ, Каспшицького, під головством військового польського капеляна о. Мйодонського, стали орґанізувати **„Звйонзек шляхти заґродовей",** використовуючи консервативне привязання дрібної української шляхти до своїх гербів. Ріжними матеріяльними користями стягалося ту темну бідноту та задурманюючи їх, що коли вони шляхта, то певно польська, „тильно зрущона", підбурювали її до виступів проти церковної влади, щоби вона домагалася польської проповіди в церкві, польських додаткових богослужень і т. д.

У Львові таки у корпуснім будинку ґенерала Токажевського за державні гроші стала виходити ґазетка „Поляк-Ґреко-католік", що домагалася виділення кількох львівських церков для здогадних поляків греко-католиків, утворення окремого греко - католицького польського єпископства, такоїж духовної семинарії і т. д.

Рівночасно поляки стали підбехтувати москвофільських недобитків домагатися окремого „руского єпископства" для здогадної окремої „рускої" нації. Над ґреко-кат. українською церквою в Галичині зривалася діявольська хуртовина польського шовінізму. Та слід ствердити, що до упадку Польщі українська єрархія не уступила ні на крок, а духовенство видержало ворожий натиск гідно і мужно.

Одинокою правдивою небезпекою стали не ті „поляки ґреко-католіки", тільки та **хмара польських ксьондзів та „матечок",** що сунули хмарою з заходу на нашу землю. Побіч людових домів тим самим способом і за ті самі громадські гроші стали сотками будувати косцюлки, а держава негайно творила нові парохії, забираючи нераз громадський маєток (як у Синевідську Вижнім) серед розпучливих протестів цілого села, на уфундовання польської парохії. Завершенням тої хмари косцюлків мало бути утворення польського єпископства в Станиславові, певний історичний здобуток польщини на нашій землі.

Ті косцюлки мали завдання в першу чергу зберегти для польщини українців латинників, що полякам майже вповні удалося. Ті бандитські відділи стшельців, що були по галицькій Україні пострахом українського населення та його установ, які раз-у-раз безкарно плюндрували, це була вже молодь латинників, колись у більшості українців. Косцюлок мав стягати та побільшувати польщину теж слабшим українським елементом, що пригнетений матеріяльно відпадав від своєї церкви, а тим способом і народу.

(Кінець буде).

Омелян Волосянський.

ПАН ОТАМАН ЛОВИТЬ ЩУКУ

Весною 1916. р. по повороті зо шпиталю приділено мене до служби у вишколі У.С.С. в Липиці Долішній, якого командантом був покійний ґенерал, а тоді ще отаман М. Тарнавський.

Ранною весною, як лише сонечко трошки пригріло, мене, як запаленого рибака, потягнуло щось над каламутну Нараївку „нипати" за місцями на рибу. З довгою тичкою в руках нишпорив я берегами річки, міряючи глибину. Та надії не було великої. Нараївка показалась неглибокою річкою, так, що сподіватися більшої риби годі було.

І при цьому „нипанні" несподівано наткнувся я на от. Тарнавського. Оболочений був він так, як я, і також мав тичку в руках.

— Що ви тут робите, підхорунжий? — спитав він мене.

— Голошу слухняно, пане отамане, що шукаю місця на рибу, — відповів я трохи збентежений.

Отаман усміхнувся й сказав:

— Но, то ходім разом шукати.

Так навязалася перша ниточка нашої спільної рибацької дружби; — дружби, яка ніколи не знає ріжниць, ні віку, ні військових ступнів.

І так, нипаючи вже разом, забрили ми болотнистими сіножатями аж під Свистільники, де стрінули над річкою ще третього, запаленого рибака, от. Р., з кадри У.С.С. у Свистільниках.

Під Свистільниками зпід східнього берега долини Нараївки витікає джерело й творить на сіножаті невелике, кругле „Око", широке яких 10—12 метрів у промірі. Вода в цьому Оці студена, джерельна, не видно у воді ні риб, ні ніякої ростні. З країв берега в Оці неглибоко, та на середині глибина доходить до 2 метрів. Люди вживають цю воду навіть до пиття і гонять там поїти худобу. Око це є злучене з річкою густо зарослими стругами, а якщо буває більше води в річці, то доходить вона до Ока.

Ми вже втрійку забрили й до цього Ока та давай оглядати його фахово. Холодна та чиста вода в Оці, брак навіть маленьких рибок і ростні промовляли за те, що тут ніякої риби нема. Зовсім відмінної думки був отаман Тарнавський.

— А я вам кажу, що в Оці є кілька щупаків і то порядних, — твердив він увесь час.

Одначе ми не повірили.

Та на оглядинах річки й Ока не скінчилося. Не ходив я сам справді ні разу на рибу, бо вирішив, що шкода заходу. Одначе отаман пропадав десь з вудками на цілі пополудня. Казали, що висиджував годинами над Оком.

Раз якось під вечір стрінув я отамана, як він вертався з риб. Видно, що був вдоволений, бо, побачивши мене, запитав: — Но, підхорунжий, є в Оці щупаки, чи ні! — Я знову відповів, що напевно нема.

— А то що! — І отаман підсунув мені під ніс здоровенного щупака.

—Щупак! — кажу я.

— А деж я зловив його? — питав далі отаман.

Я відповів, що не знаю, у всякому разі напевно не в Оці. — Отаман махнув нетерпеливо рукою та сказав, що знайде ще нагоду переконати мене.

І знов минуло декілька днів. Було це десь по обіді, як на мою кватиру влітає вістун з команди і каже, що отаман кличе мене негайно до себе. Я скоренько затягнув куплю з баґнетом і побіг до команди. Отаман уже ждав на мене надворі. — Підете зо мною над Око, підхорунжий, щоби переконатися, чи є там щупаки, чи ні. — Передав мені нести вудки та ми побрили під Свистільники.

Біля знищеного млина на річці зловили ми кілька коблів на живця та отаман став урядувати над Оком. Мені казав здалека лише приглядатись, щоб не полохати щупаків.

Отаман обережно попід шкірку на хребті заложив живця на затинку й закинув його на середину, а вудлисько вбив у беріг та прикріпив ще його вербяними вилками. Сам присів коло мене. Та довго прийшлося нам ждати. Живець гуляв по воді, а два корки як сплавок гупцювали по плесі. Минула година — минула вже й друга та щупака якось не було. Отаман мовчав, а я вже в душі тішився, що ось таки на моє вийде.

Та по хвилині сплавок почав якось надто нервово й дивно підтупцювати по воді й нараз швирнув стрілою у воду.

— Є щупак! — крикнув я, і хотів побігти до вудки, та отаман хопив мене за плече й не пустив.

— Хай затнеться добре, — сказав і тремтячими від зворушення руками витягнув папіроски. Ми закурили, а вудлиськом на березі щось шарпало, гнуло на всі сторони, та вудлисько сильно вбите в беріг, не пускало.

Ми докурили до кінця й збігли до вудки. Отамнн почав тягнути.

Заколотило щось водою, блиснуло срібнобіле черево щупака і вже в руках отамана вигинався гадюкою та трепотався старий срібний розбійник.

— А що, є в Оці щупаки, підхорунжий? — спитав з усмішкою отаман.

Я поправив на собі пояс, витягнувся струнко на позір і службово зголосив:

— Голошу слухняно, пане отамане, що є.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПЕРЕСЕЛЕННЯ НІМЦІВ.

Переселення соток тисяч німців з прибалтійських країн і Росії до Німеччини, що його цими днями започаткував націстичний уряд Німеччини, може мати далекосяглі наслідки й то не лише на німців, але й на інші народи.

Може й на українців, бо донесення з Берліну говорить, що на місце німців, що вибераються до Німеччини з Росії, мають прийти українці й білоруси з країв бувшої польської окупації, тепер під Німеччиною.

Чи малоб це означати масове переселення лемків до совєтської Росії?

АРХИКНЯЗЬ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

Заява архикнязя Отона Габсбурга, претендента на австрійський престол, що він хоче воювати з Францією проти Німеччини, є дуже характеристичною енунціяцією.

Архикнязя Ото Габсбурга певно вважає себе по національности німцем, хоч він і хоче відбудови Австрії. Видно, він посуває своє бажання бути цісарем Австрії так далеко, що готов навіть на війну проти держави того народу, до котрого він себе причисляє. Це показує, що династичні інтереси в нього стоять понад національні.

Якби до такого наставлення не поставитися, треба підчеркнути, що він не перший займає таке становище. Німеччина знала багато таких пануючих родів, що в імени своїх династичних інтересів лучилися з ворогами, проти решти Німеччини. За наполеонських воєн, наприклад, підчас боротьби німецького народу за визволення з панування Франції королі Баварії й Саксонії правильно вязалися в Наполеоном.

ЩОЖ ЦЕ РОБИТЬ З ГІТЛЕРА?

Італійська ґазета „Коріере Педано", в якій головний вплив має італійський командант повітряної фльоти, Бальбо, вибухла гострою статтею проти Ворошилова, Сталіна, большевицької верхівки й комуністичної партії взагалі.

Називає комуністів трагічними блазнями, заводовими маґіками, взірцями грубого бестіяльства, живими потворами на службі найбожевільнішого й найбільше безчесного підприємства напасти, жорстокости й людського приниження в історії. Заявляється при тому, що таке відношення італійців до комуністів буде все й таким останеться надалі.

Стаття видно має на цілі сказати, що з того роду чинниками італійці не можуть мати ніяких звязків.

Та звязки з комуністичною Росією, й то дуже близькі, удержує тепер націстична Німеччина, себто держава, що з усіх держав досі стояла до Італії найближче. Що ця стаття робить з Гітлера? Союзника трагічних блазнів, заводових маґіків, бестій у людській подобі?

ЧОМУ? ПОЩО?

Що італійському фашистові можна говорити такі „гострі" слова про комуністів, ясно. Але як можна таке говорити про союзників найближчого політичного приятеля? Чейже ніхто не приложив Бальбові револьвера до грудей і не загрозив йому арештом, як не скаже таких річей. Сказав їх певно добровільно.

Отже яка ціль? Яка причина?

СПОВНИЛАСЯ ЗАПОВІДЬ ЗО ЗМІНОЮ.

Совєтська Росія, втягаючи Литву в обрій своїх впливів, обіцяє їй віддати Вильно, котре колись забрала була Польща.

Сповняється в цей спосіб порада одного швайцарського сатирика, котрий радив вирішити литовсько-польський спір за Вильно в цей спосіб, щоб віддати Литві Вильно, а Литву Польщі.

Лише що замість Польщі виступає Росія.

ЩОБ І ДРУГА СТОРОНА БУЛА ВИСЛУХАНА.

Гід радіових стацій, які розсилають промову о. Коклина в справі невтральности, домагаються, щоб вони стільки саме часу, скільки вони дали о. Коклинові, віддали противникам о. Коклина на дання відповіди.

Між іншими відповідь о. Коклинові хоче дати монсіньор Джан Райен, професор Католицького університету Америки.

Це показує, що о. Коклин не представляє навіть однодушної опінії своєї церкви, коли такий визначний духовник зголошується проти нього говорити.

ЧОМУЖ БИ НІ?

Скорі переміни політичної карти Европи ставлять у важке положення американське бюро перепису населення. Зближається новий перепис з 1940. року, а між питаннями, на які переписувані мають відповідати, є запит: що ви є з походження? Це питання вирішували за місцем народження.

Уряд перепису свідомий того, що багато людей будуть у великому клопоті, коли їх спитати, до якої держави належить їх місце уродження, і тому уряд перепису задумує замість цього питатися за матірню мову.

Українці можуть лише привитати таку зміну. Зовсім слушно каже уряд перепису, що матерня мова далеко важніша в понятті людей родом з Европи, ніж державна приналежність місця народження.

УЧАСТЬ У „ФРОНТОВИХ" ОРҐАНІЗАЦІЯХ.

Перед комітетом Даеса виступив як свідок Кенет Гоф з Делаван, Висконсин, що признався до членства в Молодечій Комуністичній Лізі й подав дані про те, як комуністи в Америці використовують некомуністичні орґанізації для притягання членів до комуністичної партії.

Між іншими свідок подав низку орґанізацій, яких комуністи вживали для цеї цілі, а між цими орґанізаціями були такі, на яких зборах і конгресах виступали такі визначні американці, як жінка президента Рузвелта. Комуністи вживали потім цих визначних людей для затягання людей у свою партію; мовляв, дивіться, участь у нашій партії є зовсім законна, коли така визначна людина, як пані Рузвелтова, з нами буває.

З огляду на те, що це робилоб з пані Рузвелтової мало що не наганячку для комуністів, конґресмен Даес уважав за потрібне додати: „Я хочу ствердити, що всі ці докази про те, як комуністи використовували цих поступових людей, не є ще доказом, що ці люди є комуністами або навіть симпатизують з комунізмом... Коли ми ставимо всі ці свідоцтва на рекорд, то маємо на цілі не чорнити цих людей, але показати, як працює комуністична партія".

МОЖНА ЩЕ Й КРАЩЕ.

Останнє число „Нашого Стягу", органу Союзу Гетьманців-Державників, принесло низку замітних наказів головного отамана цеї орґанізації.

Забороняє він членам без його дозволу брати участь у зборах і манифестаціях чужинецьких народностей, представляти орґанізацію без дозволу отамана і т. і. В іншій статті взивається членів боронити Америку на випадок війни й співати в урочистих оказіях американський національний гимн.

З огляду на слідство Даеса, а ще більше з огляду на можливість участи Америки в війні, так заряджения повинні би принести бажаний успіх. Ще краще булоб, якби Союз Гетьманців-Державників не робив таких заряджень способом мілітарної орґанізації, але так, як це робить звичайна американська немілітарна орґанізація.

ЛІТАЮЧІ ТВЕРДИНІ

Тому 25 літ були великі і сильні твердині (фортеці) в деяких важніших частях европейських держав. Ось, наприклад, за часів Австро-Угорщини була сильна твердиня (фестунґ) у Перемишлі. Довкруги Перемишля були „форти", ось як у Сединськах, Медиці, Липовиці і т. д. На Засінні в Перемишлі такі „форти" були під землею, сильно бетоновані.

З тої твердині та її фортів сьогодні й сліду нема. Бо щож значить сьогодні твердиня на землі, чи під землею, коли теликі панцирні літаки знищать її згори, з повітря, і то впродовж кількох минут?

Від останньої світової війни все основно змінилось. Замість твердинь на землі повстають „літаючі твердині".

Італійський полковник Д. Сільвіо Пелікаро описує великі повітряні й морські велике, що їх в останньому часі вибудували Франція та Анґлія.

Висліди, що їх люди осягнули на полі воєнної техніки, є справді великі. Майбутня війна, ведена при помочі тих „потворів" зо сталі й заліза, переміниться в правдиве пекло на землі.

Анґлія має тепер найновіші воєнні гидропляни (водноповітряні літаки), яких сила тягару й незвичайно велика скорість є просто дивна.

Найбільшим воєнним гидропляном анґлійської воєнної повітряної фльоти це „Перт". Цілий сіро помальований, тому не видно його на більшій висоті. Має він 48 метрів ширини, 16 метрів висоти, а його тягар виносить 17 тон. Може летіти 210 кільометрів на годину. На ньому знаходиться гарматка, що впродовж одної минути може вистрілити 100 однокілевих набоїв у великій силі розприскування. Крім того має 4 машинові кріси. Цілий літак є опанцирений. Сталевий плащ грубости 54 міліметрів покриває всі найважніші площини. Є це правдива літаюча твердиня.

Гидроплян „Перт" збудували анґлійці в 1933 році. Коли його випробували й приняли до анґлійської повітряної фльоти, адміраліція рішила приступити до будови дальших літаків цього типу.

Франція має воєнні літаки ще сковіші. Є це літаки найновішого типу, цілі з металю. Такий літак що має три мотори у силі 745 HP, може забрати з собою 2,500 кільограмів бомб. Може він розвинути скорість 325 кільометрів на годину. Ця скорість дає йому змогу втікати перед ворожими мисливими літаками й шрапнелями.

В часі проб ті літаки осягнули висоту 7,430 метрів впродовж 21 минут. Вони можуть взяти з собою запалюючі й газові бомби. Газові бомби, що їх останньо винайшли, є дуже дорогі. Один ладунок газу коштує коло 100 долярів.

Франція має вже велике число літаків цього типу.

Та проти повітряної воєнної фльоти техніки, видумали **протилітакові гармати**. Наприклад Франція має найновіші протилітакові гармати, так звані „Флякс". Є вони установлені на сталевих платформах і мають дивні рухомі люфи. Їх почато виробляти 1933 року і є вони гордістю армії. Калібер 37 міліметрів. Набої важать дуже мало, але мають величезну силу нищення. Нормально така гармата віддає 120 стрілен на минуту, а на випадок потреби навіть 200. Кулі сягають до висоти 8,400 метрів (майже 8 і пів кільометра!) З кінцем 1935 року Франція мала 1,200 гармат цього типу.

Такий самий великий поступ зробила техніка **воєнних кораблів**. В останніх часах Франція збудувала величезний воєнний панцирний корабель „Біцерт". Його білий кадовб пригадує американські люксусові яхти. Панцирник має три поверхи. Покритий грубим сталевим плащем. Розвиває скорість 240 кільометрів на годину при противнім вітрі, а 355 кільометрів при догіднім вітрі. Його промінь ділання: 3,400 кільометрів. Є це справжній новочасний морський велеткан.

НЕДУГА СПЛЯЧКИ СЕРЕД КУРЕЙ.

У західній Канаді появилась була минулого року недуга сплячки серед курей. Тій недузі вдалось запобігти цього року через винайдення щеплянки, що запобігає зараженню цею недугою. І хоч минулого року згинуло від недуги кінської сплячки приблизно 10 тисяч коней у західній Канаді, цього року на весні і в літі завдяки згаданій щеплянці не було цілком зараження на цю недугу серед західньо-канадійських коней. Одначе в останніх 3 тижнях вересня появилась серед курей у східньо-південнім Саскачевані недуга, подібна до кінської сплячки. Від цеї недуги гинуть там масово кури. На деяких фармах вигинуло їх від 25 до 75 відсотків. Є такі фарми, де від цеї недуги вигинули всі кури.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДИВНА ПОГОДЖЕНІСТЬ

„Ще в квітні — пише „Комуніст" 3. вересня ц. р. — у Гребенівському вагоноремонтному пункті Південно-Західної залізниці створили гурток вивчення „Короткого курсу історії ВКП(б)". 21 комсомолець побажали навчатися в ньому. Одначе гурток відвідувала лише половина слухачів, а останнім часом ще менше. В чому справа?

„Слухачі гуртка працюють у ріжних змінах, а навчання провадиться тільки після закінчення першої зміни. В дні занять гуртка нерідко відбуваються профспілкові збори, технічне навчання тощо. Явка комсомольців на ці збори і заняття обовязкова, бо вони відбуваються за погодженням з політвідділом відділу, секретарем парторганізації тов. Ландером і секретарем комсомольської організації тов. Щербаком.

„Така „погодженість" політвідділу і секретарів партійної і комсомольської організації говорить за те, що вони дивляться крізь пальці на зрив вивчення історії большевицької партії комсомольцями. Доречі цю думку підтверджує і сам секретар парторганізації, т. Ландер".

СТОЛІТТЯ ПЕРШОЇ ОПЕРИ ВЕРДІЯ.

Проминає 100 літ від дня появи першої опери Вердія п. з. „Оберто ді Сан Боніфаціо". З цього приводу у Біссетр, в рідному місті композитора, організують оперовий сезон з творів Вердія.

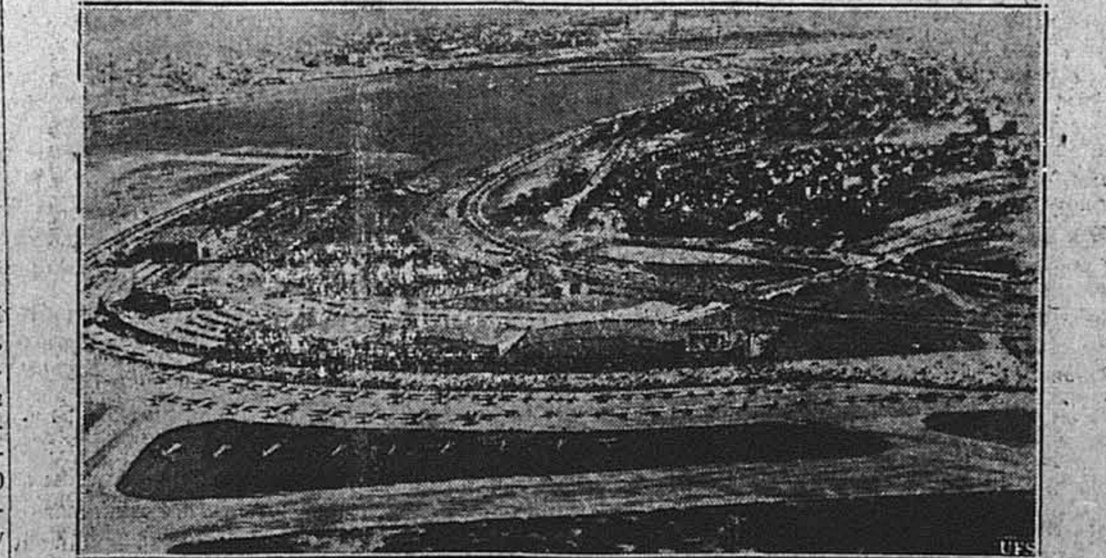
ЕЛЕКТРО-АВТОБУСИ

Провінція Алберти старалася все себе відріжнити від інших канадійських провінцій. Вона перша вибрала в 1922 р. при виборах уряд Злучених Фармерів Алберти, якого ще не було в Канаді. Коли цей уряд їй надоїв, попали мешканці Алберти в другу екстрему і вибрали в 1935 р. уряд Суспільного Кредиту, якого ще не було не лиш у Канаді але і у цілім світі. А вибрали його собі мешканці Алберти тому, що обіцяв їм грушки на вербі, т. є. 25 долярів дивіденд кожному на місяць, на які даремно чекають мешканці Алберти вже 4 роки. Місто Едмонтон є столицею Алберти і тому воно рішило завести в себе щось таке, чого нема ще в Канаді, тобто електро-автобуси. Електро-автобуси, подібні трохи до електричних трамваїв, одначе не потребують рейок, тільки мусять мати получення через т. зв. тролі з електричними дротами, висячими в повітрі, подібно як електричні трамваї. Спроваджено шість таких тролів електро-автобусів з Анґлії. Останню посилку електро-автобусів вислано з Анґлії впередодень вибуху війни з Німеччиною і вони щасливим трапом обминули німецькі субмарини і їх уже привезено до Едмонтону. За 15 літ ціла вулична комунікація в Едмонтоні буде відбуватися при помочі таких електро-автобусів. Тролі-автобуси є 33 стопи довгі, важать 10 тон кожний і в кожнім є місце на 68 осіб; є 38 місць сидячих і 30 стоячих. У порівнанні з електричними трамваями тролі-автобуси є нижчі, менші і менше осіб можуть нараз перевозити.

КНЯЗЬ ЕРНСТ ФОН ШТАРЕМБЕРҐ,

бувший віцеканцлер Австрії й бувший приятель Гітлера, попав у неласку, втратив маєток і був висланий на вигнання з Німеччини. В його маєтках є 13 замків.

НАЙБІЛЬШЕ ЛЕТОВИЩЕ В АМЕРИЦІ.

На Норт Бічу, на краю Ню Йорку, відкрито в неділю летовище, що вважається найбільшим в Америці. Коштувало воно 40 міліонів долярів. Буде воно служити теж для перевозу почти. Вид з літака.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 22. жовтня, точно в годині 3. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають конечно явитись і вирівняти свої залеглі довги, бо інакше будуть суспендовані, бо. братська каса більше за нікого не буде висилати розмету за членів. Член який захорує на якунебудь хоробу чи каліцтво, а довгує до братської каси три місяці, не буде управнений до запомоги після статуту братського. Шановні члени, цього року У. Н. Союз обходить 45-літню річницю свого заложення. За 45 літ Союз не одній сироті і вдові обтер сльози в їх тяжкім положенню. Тож, Ви, поважані члени, старайтесь і вписуйте своїх дітей та приводіть своїх знайомих і кревних, хай станутъ разом з Вами в ряди У. Н. Союзу, за що отримаєте нагороду. — А. Іванів, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 20. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в домі, де все відбуваються збори. Просимо всіх членів прийти на ці збори начас. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Надзвичайний мітинг Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудеться в пятницю, 20. жовтня, в 7. годині ввечір, в гали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Проситься довгуючих членів вирівняти свої належитости. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5., відбудуться в суботу, 21. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Проситься всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членинь явитися на згадані збори, бо є багато важних справ до полагодження. Буде звіт контр. комісії. Напоминається довгуючих членів, щоби платили свої вкладки що місяця, бо декотрі члени собі легковажать і не платять по кілька місяців в своїй організації. Просимо родичів, котрі мають діти або краянів, що ще не є членами У. Н. Союзу, приведіть на збори, а ми їх впишемо до У. Н. Союзу. Не явившийся на збори член чи урядник підлягає карі після статуту. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Надзвичайні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці. від. 259., відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 2. пополудні, в галі парохіяльній, 4950 Савт Палайна ул. Уряд взиває всіх членів прибути на означений час; буде багато справ до вирішення. — В. Горинниць, предс.; В. Гула, скарб.; І. Побуцький, фін. секр.; А. Фоца, рек. секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 21. жовтня, в год. 7. ввечір, в гали 127 Парк ул. Проситься всіх членів прибути точно на означений час з тої причини, що буде дискусія в справі балю, що має відбутися 4. листопаду, і в справі календаря на 1940 рік. Також буде справа приєднування нових членів. Котрий член має дітей, брата, сестру, знайомого, най старається припровадити зо собою на збори. — Г. Хомета, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ОБУРН, Н. Й. Триквартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 283., відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 2. пополудні, в своїм домі. Повинністю є кожного члена бути присутним на тих зборах і на означений час, бо є важні справи і контроля здасть триквартальний звіт. Довгуючих напоминаємо, щоби вирівняли свої золеглости. Приниматимемо нових членів без вступного до товариства. Хто перший приведе нового члена на збори отримає красну нагороду. — Е. Саварин, кошовий; А. Шварик, скарб.; М. Курій, фін. секр.; Г. Мулик, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Збори Бр. св. О. Николая, від. 106., відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 12. в полудне зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Просимо членів і членок явитися на ті збори, бо маємо важну справу, над котрою має бути голосування. Рівнож прошу членів вписуйте свої діти в члени У. Н. Союзу. — Н. Гуль, пр.; В. Єдинак, кас.; Г. Дацьків, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 21. жовтня. Початок точно в 6. годині ввечір, в церковній галі, 1231 Скат стр. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на призначену годину і вислухати справоздання контр. комісії. Не зобудьте теж всі члени і членкиці, що по зборах товариський вечерок з поясненнями про приєднування нових членів і дітей до нашого дорогого Батька Союзу. — Т. Танін, пр.; П. Стецик, кас.; Т. Барсук, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 5. пополудні, в церковній галі. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих прийти на збори точно на означений час, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівняли свої залеглі довги, бо в противнім разі поступиться після статуту. — Василь Карий, предс.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Триквартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 117., відбудуться в суботу, 21. жовтня, в годині 8. ввечір, в салі під ч. 30 Іст 7. вул. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи і контр. комісія здасть справордання за 3 місяці. Проситься довгуючих членів вирівняти залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. Вступ вільний. Член, що не явиться на збори, заплатить кару після ухвали. — С. Малярський, предс.; Н. Чудакевич, рек. секр.; Т. Гнатів, кас.; Гр. Стефанишин, фін. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибути на ці збори. Літний час, через котрий збори не відбувались, минув, тому проситься прибути численно, бо маємо багото важних справ до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти й вирівняти свій довг. — С. Чорномаз, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 22. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься членів, щоби були всі присутні на зборах, бо є важні справи до полагодження. Також напоминається довгуючих членів, щоби заплатили свою місячну вкладку, бо в противнім розі будуть суспендовані. — П. Герман, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 22. жовтня, в 2. год., в церковній галі, 47 Говп Ев. Проситься членів, щоби приходили троха численніше на збори самі, а не посилали дітей, а довгуючих членів, щоби вирівняли свій довг. — П. Микула, предс.; М. Табачук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні рбори Бр. св. О. Николая, від. 175, відбудуться в неділю, 22. жовтня, в годині 1. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартин Стр. Тому, що маємо дуже важні справи до полагодження, присутність кожного члена конечна. Уряд взиває всіх членів, котрі довгують, вирівняти свої залеглости, бо так далі не може бути. Кожний член повинен знати, що він сам за себе має вплачувати вкладки, а не бр. каса. Приходіть на означений час. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

WITH EUROPEAN POWERS—IN AIR

„ІНТЕРНОВАНІ" ЛІТАКИ.

Такі бомбери, як отсей, робить Америка для Анґлії. Зробила їх 60, але їх „інтерновано" в Нюарку, поки конґрес не вирішить невтральностевого законодавства.

ЛІКУЮТЬ ПІСТРЯКА ОПЕРАЦІЄЮ ЛЕГЕНІВ

На річному клінічному конґресі в Філядельфії прочитано реферат про нову техніку лікування страшної недуги пістряка дорогою усування легеня. Говорив референт, що цей засіб показавсь успішним у 90% випадків.

„СЕРЕНАДА" ФРАНЦА ШУБЕРТА

Уже викінчують постанову нової фільми з життя Франца Шуберта п. з. „Серенада". Постанова відбувалася в студіях Франкер у Парижі, опісля перенесли її в Жуанвій, дальше у Пате, на вул. Франкер. У ролі Шуберта виступає Бернар Лянкре, якого зовнішній вигляд дозволяє зобразити подобу Шуберта, зовсім близьку до оригіналу. Люї Жуне грає ролю барона Гартмана, начальника віденської поліції. В головній жіночій ролі виступає Ліліян Гарвей, що виступає і як танечниця у балеті під музику Шуберта „Розамунда". З музичних творів Шуберта будуть обовязково виведені: „Серенада", „Дика рожа" та уривки з „Нескінченої симфонії". З музик запрошений Роже Бурден, артист Комічної Опери. Фільму крутить Жан Буає. Діяльоґи написані Пером Вольфом. Декілька нових пісень написав для цеї фільми композитор Поль Абраам.

БУРЕВІЙ ЗНИЩИВ МІСТЕЧКО.

Буревій з повітряною трубою зовсім знищив містечко Віллета в Колюмбії. Костел, 150 домів і всі комунікаційні середники знищені.

УРЯД РОЗБИВ ВЕЛИКУ БУТЛЕҐЕРСЬКУ ШАЙКУ

Федеральний прокуратор у Ню Йорку заявив публично, що федеральному урядові вдалося розбити найбільшу шайку бутлеґерів у попрогибійних часах. За участь у шайці арештовано 51 особу, що мали в Ню Йорку й Ню Джерзі 6 безправних горалень і кожного дня продавали по 2,000 гальонів алькоголю. Продавали це аптикам і алькогольним гуртівникам.

РОДИЧІ ЗРІКАЮТЬСЯ ТРІЙНЯТ

Клод Ріґен і його жінка зявилися в суді в Андарко, в стейті Оклагома, з просьбою, щоб суд звільнив їх від обовязку удержувати їх 6-місячні трійняки. „Як ми будемо їх далі держати при собі", говорив батько судді, „то вони не будуть жити". Батько працює на допомогових роботах і має одну руку спаралїжовану.

ПОШЕСТЬ ХОЛЄРИ В ІНДІЇ.

В анґлійській Індії вибухла пошесть холєри. Досі, як стверджують, померло 2,000 осіб.

МОРІС ТОРЕЗ,
ґенеральний секретар французької комуністичної партії, що здезертирував з французької армії.

ІДЕ ПРО НІКЕЛЬ

ЛОНДОН. — Наступ Совєтів на Фінляндію пояснюють собі головно тим, що Фінляндія посідає великі копальні ніклю, які Совєти хотілиб контролювати.

ГОДУЮТЬ ГАДДЯ НА ЛЮБИМЦІВ

Дейвид Дженинґз має коло Ріно, в стейті Висконсин, фарму, на котрій годує гадюки для людей, що люблять мати коло хати звірята.

Дженинґз каже, що гадюка це одно зо звірят, котрого люди зовсім не розуміють. Вони вважають його шкідливим і вбивають; тимчасом гадюка — пожиточне сотворіння. За обчисленнями федерального департаменту рільництва одна гадюка породи „фокс" варт для фармера в однім літі 50 долярів через нищення мишей і сусликів. До того гадюка легко освоюється з людьми. На фармі Дженинґза живуть усякі роди гаддя й члени родини не мають з ними ніяких клопотів.

НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ.

По останніх обчисленнях з дня 1 січня 1939 р. населення Канади виносить 11,950,000. Є це 89,000 більше як минулого року.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(108)

Підбігаючи до катнейців, Тарзан рухами старався дати їм до зрозуміння, що це приятелі до них біжать, а не вороги. Нагло виступив із гурта один катнейський старшина і закликав: „Тарзан! Це ти!? Який я радий бачити тебе живим. Ми саме на приказ короля вирушили, щоби прийти тобі з поміччю!"

Тарзан стиснув руку Гемона і запитав: „А як ви знали, що я був у клопотах?" „Гемба сказав нам. Гемба був разом з тобою в арештантській загороді, а опісля втік і прийшов просто до короля Тудоса та розказав йому, що ти в небезпеці. Тудос відразу приказав рушати в похід. Ми поспішали так скоро, як могли".

„Як бачиш, я здоров", почав Тарзан. „Але два мої приятелі ще далі остаються в неволі в Атне". „Ми вратуємо їх", закликав палко Гемон. Але, поглянувши на наступаючі слони, додав: „Коли зможемо пробитись через отсю атнейську силу. Так виходить, що вони випровадили всі свої сили до боротьби".

В міжчасі надійшов до гурта сам король Тудос, що ступав зо своїм військом позаду. Він по приятельськи стиснув руку Тарзана і, розпитавши поспішно про цілу сторію, дав приказ своєму війську до боротьби з атнейцями. „Нападаємо в тій хвилині", сказав він. „Проволока працює на нашу некористь!"